

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 27 oktobar 2016. godine
Ref. br.: RK984/16

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI151/15

Podnosioci

Ol. S. i Olt. S.

Ocena ustavnosti presude Rev. br. 186/2015
Vrhovnog suda od 6. jula 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli maloletnici Ol. S. i Olt. S. iz Gnjlana (u daljem tekstu: podnosioci zahteva). Podnosiocima zahteva zastupaju advokati Mexhid Sylja i Blerim Sylja, na osnovu punomoćja koje je advokatima dao otac podnosilaca zahteva.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu Rev. br. 186/2015 Vrhovnog suda od 6. jula 2015. godine, koja im je uručena 26. avgusta 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom je navodno povređen član 24. [Jednakost pred zakonom], član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i član 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i član 6. [Pravo na pravično suđenje] i član 1. Protokola 1 [Zaštita imovine] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 20. decembra 2015. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 27. januara 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.
7. Dana 1. februara 2016. godine, Sud je obavestio podnosiocima o registraciji zahteva i tražio od njihovog punomoćnika da precizira zahtev.
8. Istovremeno, Sud je tražio od podnosilaca zahteva da podnesu kopiju povratnice, koja pokazuje kada su primili presudu Rev. br. 186/2015 Vrhovnog suda od 6. jula 2015. godine.
9. Dana 9. februara 2016. godine, podnosioci zahteva su podneli Sudu tražena obaveštenja, potvrđujući da su podnosioci zahteva maloletna lica Ol. S. i Olt. S.
10. Pored toga, podnosioci zahteva su dostavili kopiju povratnice, koja pokazuje da su pomenutu presudu primili 26. avgusta 2015. godine.
11. Dana 12. februara 2016. godine, Sud je poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova.
12. Dana 15. septembra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu u punom sastavu da proglasi zahtev neprihvatljivim.

Činjenice slučaja

13. Dana 30. avgusta 2010. godine, podnosioci zahteva su putovali vozilom zajedno sa svojim roditeljima i svojim bratom.
14. Na autoputu Drač-Kukes u Albaniji dogodila se nesreća usled pucanja gume na njihovom vozilu, koje je tada udarilo drugo vozilo parkirano pored puta.
15. Majka i brat podnosilaca zahteva su izgubili živote na licu mesta, dok su podnosioci i njihov otac zadobili teške telesne povrede.
16. Vozilo je imalo važeću polisu osiguranja za motorna vozila od osiguravajućeg društva Sigal Uniqua Group iz Prištine (u daljem tekstu: osiguravajuće društvo).
17. Neodređenog datuma, podnosioci su podneli zahtev za naknadu štete od osiguravajućeg društva.
18. Osiguravajuće društvo je odbilo celokupan zahtev za naknadu štete.
19. Dana 23. novembra 2010. godine, podnosioci zahteva su podneli tužbu Opštinskom sudu u Gnjilanu.
20. U ovom postupku, podnosioci zahteva su bili tužioci zajedno sa svojim ocem i roditeljima njihove preminule majke.
21. Dana 8. novembra 2012. godine, Opštinski sud u Gnjilanu je (presuda C. br. 586/2010) delimično usvojio tužbeni zahtev, obavezujući tuženog da nadoknadi tužiocima nastalu štetu.
22. Opštinski sud je utvrdio da je nesreća izazvana opasnim predmetom i da je vozilo imalo važeću polisu osiguranja od osiguravajućeg društva. Kao rezultat nesreće, podnosioci zahteva su pretrpeli fizičku bol, strah i smanjenje životnih aktivnosti. Prema Opštinskom sudu podnosioci zahteva su, takođe, pretrpeli duševnu patnju zbog gubitka članova porodice.
23. Protiv ove presude obe strane su izjavile žalbu Apelacionom sudu. Tužioci (podnosioci) su u svojoj žalbi tvrdili pogrešnu primenu materijalnog prava u vezi sa presuđenim iznosom za naknadu, dok je osiguravajuće društvo, kao tužena strana, osporila pravni osnov u celosti.
24. Dana 18. februara 2015. godine Apelacioni sud je (presuda AC. br. 5087/2012) odbio, kao neosnovanu, žalbu osiguravajućeg društva, dok je delimično usvojio žalbu tužilaca povećavajući presuđeni iznos.
25. Dana 13. marta 2015 godine, osiguravajuće društvo je izjavilo reviziju Vrhovnom sudu protiv presude Apelacionog suda, tvrdeći da presuda sadrži pogrešnu primenu materijalnog prava, posebno navodeći sledeće:

“Pošto se radi o saobraćajnoj nesreći u kojoj je učestvovalo dva automobila, iz različitih zemalja, onda bi odlučivanje o pitanju naknade štete trebalo da se vrši u zemlji gde je nesreća-šteta nastala.”

26. Dana 6. jula 2015. godine, Vrhovni sud je (presuda Rev. br. 186/2015) odobrio reviziju osiguravajućeg društva i preinačio presudu prvostepenog i drugostepenog suda, odbijajući u celosti tužbu podnosioca zahteva uz obrazloženje da *“obavezno osiguranje od auto odgovornosti pokriva teritoriju Kosova”* i da su za sporove nastale van teritorije Kosova nadležni sudovi zemlje gde se događaj desio.
27. Sledstveno tome, Vrhovni sud je utvrdio da su sudovi u Republici Albaniji bili nadležni da sude ovu građansko - pravnu stvar.
28. Prema presudi Vrhovnog suda, na osnovu Memoranduma o razumevanju (u daljem tekstu: MoR) koji je potpisan između Centralnog bankarskog autoriteta na Kosovu (CBAK) i Osiguravajućeg biroa Tirana (AIB), sudovi na Kosovu nisu imali nadležnost da sude ovaj spor.
29. U svom obrazloženju Vrhovni sud je utvrdio:

“[Nižestepeni sudovi pravilno i potpuno utvrdili činjenično stanje, međutim na osnovu takvog stanja, prema oceni ovog suda, pogrešno su primenili materijalno pravo, kada su našli da je tužbeni zahtev tužilaca osnovan. Ovo iz činjenice što na osnovu člana 1, tačka 1.5 Pravila 3 o izmeni pravila o obaveznom osiguranju od auto-odgovornosti CBK-a, obavezno osiguranje od autoodgovornosti pokriva teritoriju Kosova.

Dana 31.10.2006. godine, Centralni bankarski autoritet Kosova („CBAK“) kao organ ovlašćen od strane Privremene administracije ujedinjenih naroda na Kosovu, za pitanja osiguravanja vozila i Osiguravajućeg biroa Albanije – Tirana (OBA) kao ovlašćeni organ, odgovorni za pitanja osiguravanja vozila, su potpisali Memorandum o razumevanju. U poglavlju III, koje uređuje razmatranje i isplate zahteva na naknadu u tački 3 je predviđeno da će MOR, obuhvatiti izveštavanje, tretiranje i isplate zahteva za naknadu za lične povrede kao i za gubitak ili imovinsku štetu (a) koje su se dogodile kao posledica neke nesreće u Republici Albaniji, prouzrokovane od strane vozila osiguranih i registrovanih na Kosovu. U tački 1 Poglavlja III Memoranduma o razumevanju je predviđeno da svaka stranka razmatra i isplaćuje zahteve za naknadu koji su nastali od druge strane u okviru MOR-a, u skladu sa Poglavljem IV Memoranduma, odnosno u interesu osiguravajućeg člana kao da je on izdao sertifikat osiguranja i u skladu sa zakonskim odredbama na snazi unutar svoje teritorije.

Iz napred navedenih razloga, Vrhovni sud Kosova ocenjuje da je tužbeni zahtev tužilaca neosnovan, i na osnovu člana 224, stav 1 ZPP-a odlučuje kao u izreci ove presude.”

Navodi podnosilaca

30. Tvrdnje podnosilaca zahteva treba podeliti na sledeći način:

- A. Tvrdnje u vezi sa povredom prava na pravično suđenje [član 31. Ustava i član 6. EKLJP];
- B. Tvrdnje u vezi sa povredom principa jednakosti [član 24. Ustava];
- C. Tvrdnje u vezi sa povredom zaštite imovine [član 46. Ustava i član 1. EKLJP].

Tvrdnje u vezi sa povredom prava na pravično suđenje

31. Podnosioci zahteva tvrde da im je osporenom presudom Vrhovnog suda povređeno pravo na pravično suđenje, jer Vrhovni sud nije dao zadovoljavajuće obrazloženje u svojoj odluci i time nije garantovao pravičan postupak u ovom slučaju u skladu sa članom 6.1 EKLJP. Prema podnosiocima zahteva, obrazloženje odluke treba da odražava odgovarajući odnos nalaza - činjeničnog stanja, dokaza i zaključaka koji proizilaze iz odgovarajućih zakonskih odredbi.

32. Prema navodima podnosilaca:

„Vrhovni sud Kosova, ne samo da nije pružio konkretno obrazloženje o tome gde stoji pogrešna primena materijalnog prava u odlukama nižestepenih sudova, već u njegovoj odluci nedostaje konkretno obrazloženje u vezi sa članovima za koje ovaj sud tvrdi da su prekršeni presudama.

U stvari, sud nije dao nijedno obrazloženje o tome zbog čega se ne može primeniti član 47, stav 2 Zakona o parničnom postupku, kojim je utvrđena mesna nadležnost nadležnog suda da sudi u slučajevima kada se radi o štetama koje su nastale zbog smrti ili teške telesne povrede, gde u konkretnom slučaju ova nadležnost pripada bivšem Opštinskom sudu u Gnjilanu.“

33. Dalje, podnosioci navode da:

“Ovom presudom, Vrhovni sud nije uložio neophodne napore da analizira navode podnosilaca u svim podignutim pravnim pitanjima [...] i ovaj nalaz Vrhovnog suda Kosova je u potpunoj suprotnosti sa odredbama ZPP-a, i takođe i sa samim MOR.

34. Prema podnosiocima zahteva, Vrhovni sud bi trebalo da uzme u obzir da MoR ima karakter sporazuma o razumevanju i da ne može imati prioritet u odnosu na pozitivne zakone jedne države.

35. Podnosioci zahteva, dalje, tvrde da član 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP daje podnosiocima zahteva pravo na pristup i korišćenje svih pravnih sredstava koja se primenjuju u Republici Kosovo. Dakle, podnosioci zahteva tvrde da je povređeno njihovo pravo na pristup sudu.

Tvrđnje u vezi sa povredom principa jednakosti

36. Podnosioci zahteva tvrde da je Vrhovni sud svojom presudom povredio princip jednakosti pred zakonom u skladu sa članom 24. Ustava. U tom smislu, oni tvrde da odbijanje mogućnosti da ostvare svoja prava pred sudskim stepenima na Kosovu, samo zato što se nesreća dogodila na teritoriji Republike Albanije, jasno predstavlja povredu jednakosti pred zakonom.

Tvrđnje u vezi sa povredom zaštite imovine

37. Konačno, podnosioci zahteva tvrde da je zbog neuspeha da se obrazloži osnov odbijanja njihove tužbe, odnosno nadležnost sudova na Kosovu da sude ovaj spor, povređeno njihovo pravo na nadoknadu.

Zahtev podnosilaca

38. Podnosioci zahteva traže od Suda da poništi presudu Vrhovnog suda (Rev br. 186/2015 od 6. jula 2015. godine) i potvrdi presudu Apelacionog suda (Ac. br. 5087/2012 od 18. februara 2015. godine).

Prihvatljivost zahteva

39. Sud prvo ispituje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

40. U tom smisli, član 113, stav 7, Ustava, propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

41. Pored toga, Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

42. Osim toga, Sud se poziva na pravilo 36 Poslovnika, koje propisuje:

(1) *“Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*

[...]

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) *Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključ:*

[...]

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.”

43. Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde da su im osporenim presudom Vrhovnog suda povređena prava garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 46.

[Zaštita imovine] Ustava, kao i članom 6.1 [Pravo na pravično suđenje] i članom 1 Protokola I [Zaštita imovine] EKLJP.

Tvrdnje u vezi sa povredom prava na pravično suđenje

44. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva da je Vrhovni sud Kosova pogrešno primenio materijalno pravo i MoR, Sud ističe da je primena materijalnog prava nadležnost redovnih sudova.
45. Sud podseća da nije zadatak Suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu (zakonitost) navodno počinjenim od strane Vrhovnog suda, osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).
46. Ustavni sud može samo da razmotri da li su dokazi predstavljeni na takav način da je postupak, gledano u celini, sproveden na takav način da su podnosioci zahteva dobili pravično suđenje (vidi: izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima u slučaju: *Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, zahtev br. 13071/87, usvojen 10. jula 1991. godine).
47. Sud smatra da osporena odluka Vrhovnog suda sadrži sve potrebne razloge na kojima je zasnovana. U tom smislu, Sud se poziva na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava, koji smatra da član 6. ne zahteva da se obezbedi detaljan odgovor za svaki argument koji je dat sudu u toku postupka (vidi: slučaj *Van de Hurk protiv Holandije*, zahtev br. 16034/90, ESLJP, presuda od 19. aprila 1994. godine, stav 61)
48. Prema tome, Sud smatra da je obrazloženje dato u presudi Vrhovnog suda jasno i u skladu sa uslovima iz člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP.

Tvrdnje u vezi sa povredom principa jednakosti pred zakonom

49. Sud primećuje da su se podnosioci zahteva pozvali i na član 24. [Jednakost pred zakonom] i da tvrde da je princip jednakosti povređen zbog odbijanja mogućnosti da ostvare svoja prava kroz sudske stepene na Kosovu, samo zato što se nesreća dogodila na teritoriji Republike Albanije.
50. Sud smatra da podnosioci zahteva nisu pokazali da su drugačije tretirani u odnosu na to kako bi druga lica bila tretirana u istoj situaciji. Da bi slučaj bio diskriminatorski, mora postojati razlika u tretmanu osoba u relevantno sličnim situacijama. Takva razlika u tretmanu je diskriminatorna ukoliko ne postoji objektivno i razumno opravdanje; drugim rečima, ako ne stremlji legitimnom cilju ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji se želi postići (vidi slučaj: *Burden protiv UK* [VV] br. 13378/05, ESLJP, presuda od 29. aprila 2008. godine).
51. Sud smatra da podnosioci zahteva nisu predstavili nikakve činjenice, niti su dovoljno potkrepili svoju tvrdnju o nejednakom tretiranju. Kada se tvrdi takva ustavna povreda, podnosilac zahteva mora predstaviti obrazloženu tvrdnju i ubedljiv argument.

Tvrdnje u vezi sa povredom zaštite imovine

52. Sud primećuje da su se podnosioci zahteva pozvali i na član 46. [Zaštita imovine] Ustava. Međutim, ne postoji ništa u tvrdnji podnosioca zahteva što opravdava zaključak da je njihovo ustavno pravo na imovinu povređeno.
53. Sud podseća da član 46. Ustava i član 1. Protokola br. 1 ne garantuje pravo na sticanje imovine (vidi: *Van der Mussele protiv Belgije* paragraf 48, presuda ESLJP od 23. novembra 1983. godine; *Slivenko i ostali protiv Litvanije*, paragraf 121 presuda ESLJP od 9. oktobra 2003. godine).
54. Dalje, podnosioci zahteva mogu navesti povredu člana 46. Ustava samo u meri u kojoj se osporene odluke odnose na njegovu "imovinu"; u značenju ove odredbe "imovina" može biti "postojeća imovina", uključujući i potraživanja, na osnovu kojih podnosioci zahteva mogu pretendovati na "legitimno očekivanje" da će dobiti efektivno uživanje nekog vlasničkog prava.
55. Ne može se reći da bilo kakva "legitimna očekivanja" nastaju tamo gde postoji spor oko pravilnog tumačenja i primene unutrašnjeg prava i tamo gde su podnesci podnosioca predstavke naknadno odbačeni od nacionalnih sudova (vidi: *Kopecký protiv Slovačke*, paragraf 50 presude ESLJP od 28. septembra 2004. godine).
56. Kao rezime Sud, dalje, ponavlja da je uloga redovnih sudova da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine; vidi, i: slučaj KI70/11 podnosioca zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).
57. Sud pojašnjava da nema zadatak da razmotri da li je Vrhovni sud ispravno tumačio relevantne zakone ili podzakonske akte koji se odnose na nadležnosti redovnih sudova, jer to spada u domen zakonitosti. Uloga Ustavnog suda je da utvrdi da li je osporena presuda Vrhovnog suda povredila individualna prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).
58. S tim u vezi, iako podnosioci zahteva tvrde da su njihova prava povređena pogrešnom primenom zakona od strane redovnih sudova, oni nisu potkrepili tvrdnju da su navedene odluke povredile njihova ustavna prava.
59. Sud smatra da su svi argumenti podnosioca koji su bili relevantni za rešenje spora propisno saslušani i da su ih sudovi valjano ispitali, da su materijalni i pravni razlozi za odluku koju oni osporavaju podrobno izloženi i da je, shodno svemu iznetom, postupak pred redovnim sudovima, u celini gledano, bio pravičan.
60. Sud smatra da uslovi prihvatljivosti nisu ispunjeni. Podnosioci nisu uspeali da potvrde svoje tvrdnje da su im osporenim odlukom povređena ustavna prava i slobode.

61. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasiti kao neprihvatljiv, u skladu sa pravilom 36 (2) (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113,7 Ustava, članovima 20. i 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika, na sednici održanoj 15. septembra 2016. godine

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi